

соціально-економічною ефективністю можуть активно використовуватися: в процесі забезпечення належного адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів; з метою мінімізації тіньової економіки та корупційних ризиків при побудові взаємовідносин між агентами ринку та особами, уповноваженими на виконання функцій держави; під час регулюванні організаційних деструктивних конфліктів у процесі формування стратегій розвитку вітчизняних агентів ринку; у сфері визначення основних пріоритетів стосовно забезпечення стратегії стійкого соціально-економічного розвитку території та ін.

Хотілося б відзначити також і те, що економічний механізм ефективності використання контрактного підходу як інструменту державного регулювання відносин між владою та бізнесом може передбачати такі аспекти: регламентацію отримання пільг для бізнесу (у будь-яких відомих формах) лише за

умов отримання принципової згоди на це місцевої громади, земля якої орендується / використовується агентом ринку; отримання пільг для бізнесу має відбуватися лише за умови створення додаткових робочих місць та ін.

Підводячи підсумок, необхідно відзначити, що контракти є складними соціально-економічними явищами, які можуть успішно виступати базисом побудови акмеологічних відносин між агентами ринку. Більше того, емпіричний аналіз національного господарства доводить, що саме реляційні стимулюючі контракти здатні бути основою побудови ефективних інструментів державного регулювання економіки, а також можуть одночасно виступати детермінантою направленою на ліквідацію опортунізму, корупції, рентоорієнтованої поведінки, тіньової економіки та ін.

Література

1. Журавлева Г. П. Экономическая теория и политика рыночной системы хозяйствования / Г. П. Журавлева, В. В. Смагина // Вольное экономическое общество России. Тамбовское региональное отделение. – М. : Финансы и статистика, 2008. – 640 с.
2. Луць В. В. Контракти в підприємницькій діяльності: навч. посіб. – 2-е вид., перероб. і допов. / В. В. Луць. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.
3. Мороз О. О. Контракти в аграрній економіці: реальність і перспективи : монографія / О. О. Мороз, В. М. Семцов. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 188 с.
4. Одинцова М. И. Институциональная экономика : учеб. пособие / М. И. Одинцова; Гос. ун-т – Высшая школа экономики. – 2-е изд. – М. : Изд. дом. ГУ ВШЭ, 2008. – 397 с.
5. Олейник А. Н. Институциональная экономика : учебное пособие / А. Н. Олейник. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 416 с.
6. Семцов В. М. Контрактне регулювання розвитку сільськогосподарських підприємств та місцевих громад : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / В. М. Семцов; Вінниц. нац. аграр. ун-т. – Вінниця, 2011. – 20 с.
7. Тамбовцев В. Л. Введение в экономическую теорию контрактов : учеб. пособие / В. Л. Тамбовцев. – М. : Инфра-М, 2004. – 144 с. (Учебники экономического факультета МГУ им. М. В. Ломоносова).
8. Кузьминов Я. И. Курс институциональной экономики: институты, сети, трансакционные издержки, контракты : учебник для студентов вузов / Я. И. Кузьминов, К. А. Бендукидзе, М. М. Юдкевич. – М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. – 442 с.

УДК 336.7

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ У ВІТЧИЗНЯНИХ РЕАЛІЯХ ВЕДЕННЯ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

Миرونчук В.М. – к.е.н.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Страховання депозитів використовується для того, щоб захистити населення від втрати своїх вкладів у разі припинення діяльності банківської установи.

Необхідність впровадження системи страхування банківських депозитів пояснюється наступними факторами: зменшення довіри до банків; необхідність надання допомоги банкам, які потрапили у важку фінансову ситуацію; стабілізація фінансових ресурсів банків; захист інтересів споживача-клієнта.

Строкові депозити – це стабільна

частина залучених коштів банківськими установами. Тому захист даного ресурсу в структурі пасивів життєво необхідне та важливе завдання держави в цілому.

У світі при загостренні кризових явищ зріс інтерес щодо системи страхування депозитів як одного з важливих механізмів стабілізації національної фінансової системи та підвищення довіри до банків.

Поняття «страховання депозитів» характеризує систему економічних відносин, яка завбачує відшкодування вкладникам грошових

коштів на їх депозитних рахунках та їх відсотків у повній або частковій сумі відповідно до умов страхування, які зазначені у договорі страхування, або до чинного законодавства при банкрутстві банківської установи [1, с. 92].

У багатьох країнах світу є накопичений досвід щодо захисту вкладників і попередження виникнення банківських криз. Вивчення зазначеного питання є доцільним для використання передового досвіду інших країн у вітчизняних реаліях ведення банківського бізнесу.

У США змішана система захисту вкладників. Її функціонування забезпечують спеціальні організації: Федеральна корпорація зі страхування депозитів позиково-ощадних організацій (ФРС) та Федеральна корпорація зі страхування депозитів (ФКСД) [2, с. 30].

У ФКСД об'єктами страхування є усі банківські внески, а також їхні зобов'язання перед вкладниками (клієнтами). Страхують вклади державних та недержавних організацій, приватних та юридичних осіб.

Обов'язковому страхуванню підлягають внески в національних банках, які функціонують за генеральною ліцензією в межах території США (особлива умова – участь у ФРС). Також це відноситься і до «банків штатів», які функціонують за ліцензіями, видані урядами відповідних штатів, добровільних учасників ФРС. Управляє даною корпорацією Рада директорів, до якої входять п'ять членів: трьох призначають контролерами грошового обігу, Радою керівників ФКСД і ФРС, двох – президентом США при схваленні сенату. Особи, що мають досвід роботи у банках не можуть бути директорами. До того ж, вони мають входити у різні політичні партії.

Первинний капітал формується з коштів казначейства та дванадцяти федеральних резервних банківських установ. У корпорації є можливість при екстрених ситуаціях отримати кредит від казначейства США. Банк, який застрахував депозити у ФКСД, може у будь-який момент анулювати з нею відношення. Також у корпорації є право виключити банк з системи страхового захисту, які були зазначені у здійсненні дуже ризикових або незаконних операціях. Крім того, незалежно від обставин, які призвели до виключення банку з даної системи, страхове відшкодування гарантується ще впродовж двох років від моменту анулювання договору. Протягом даного часу банківська установа зобов'язана сплачувати внески щороку відповідно до діючого тарифу, розрахованого на незмінну суму внесків.

Кожному вкладнику виплачується

страхове відшкодування у законодавчо встановленому розмірі. Серйозних обмежень про кількість рахунків одного утримувача немає.

У Великій Британії відповідно до Банківського акту створено Фонд депозитів британських банків. Банківський акт було прийнято 1979 році та відповідно до нього регулюється банківська діяльність [2, с. 30].

У фонді в обов'язковому режимі страхуються внески усіх банківських установ, крім відділень іноземних банків, у яких стерлінгові рахунки захищені системами, які працюють в країнах знаходження таких банків. Страхуються тільки в фунтах стерлінгів, які розміщені на відповідних рахунках у Великій Британії.

Передбачений лише прямий захист вкладів клієнтів. Гранична сума страхового відшкодування одного вкладника визначено в обсязі 75 % перших десяти тисяч фунтів стерлінгів від його депозиту.

У Франції створена Французька асоціація банків, яка керує фондам депозитного страхування та називається «механізм солідарності». Даний фонд охоплює усі банки, що перебувають на території країни, а також відділення іноземних банків. Не можуть мати страхового захисту депозитні рахунки закордонних філій французьких банків і внески та міжбанківські депозитні сертифікати в іноземній валюті [2, с. 31].

Фонд утворюється з внесків банківських установ, їх розмір визначається відповідно до спеціальної шкали з урахуванням розміру депозитів кожного з банку. При необхідності банківська асоціація має право вимагати надати внески вперед за два роки.

У Японії Корпорація з страхування депозитів діє з 1971 року. Капітал даної корпорації сформований з рівних внесків Банку Японії, уряду та приватних банків. Керує нею комітет, який складається з керівника національного банку та представника приватних банків. У системи страхування депозитів участь є обов'язковою для усіх міських банківських установ, ощадних, валютних банків та кредитних кооперативів. Закритий доступ – банкам місцевим відділень з іноземним капіталом [2, с.31].

З фонду виплачується страхове відшкодування, створене щорічними внесками, застрахованих депозитів банківської установи. Вкладникам виплачується компенсація тільки, якщо їхні депозити відображені у національній валюті.

Звичайно не існує єдиної та універсальної моделі щодо системи страхування депозитів.

Кожна країна повинна враховувати діючий нормативно-правовий режим. Національний банк України постійно приділяє увагу питанню щодо захисту інтересів клієнтів-вкладників, адже це одне з основних завдань банківського нагляду. Однак існуюча система гарантування повернення коштів через Фонд гарантування вкладів, враховуючи швидкоплинні зміни у законодавстві та поглиблення кризових ситуацій у країні, не відповідає теперішнім реаліям. Основні недоліки існуючої системи пов'язані з обсягом повернення фінансових ресурсів і процедурою повернення.

В результаті проведеного дослідження доцільним є формулювання наступних

пропозицій щодо зазначеної покращення ситуації:

- 1) створити законодавче підґрунтя для вступу ПАТ “Державний Ощадний Банк України” у ФГВФО;
- 2) законодавчо зобов'язати Фонд гарантування вкладів фізичних осіб відшкодовувати вклади фізичних осіб не по факту банкрутства банку, а за – неповернення депозитних вкладень;
- 3) підвищити рівень відрахувань до Фонду гарантування вкладів для тих фінансових установ, що залучають депозити від населення за ставкою, яка значно перевищує інфляцію;

Література

1. Волосович С. Співвідношення між страхуванням, гарантуванням та захистом депозитів / С. Волосович // Банківська справа. – 2013. – № 1. – С. 90-97.
2. Соколов О. Практика страхування депозитів у розвинутих країнах світу / О. Соколов // Фінансовий ринок України. – 2005. – № 1 (15). – С. 30-31

УДК [336.221:352]:336.14.352

РОЛЬ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Волощук Р.Є. – к.е.н.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В умовах проголошеного вектору на децентралізацію влади особливого значення набувають питання, пов'язані із формуванням стійкої фінансової бази органів місцевої влади. Фінансовою основою задоволення потреб територіальної громади мають стати місцеві податки і збори. Останні виконують фіскальну й регулюючу роль. Фіскальний характер місцевого оподаткування полягає у забезпеченні місцевих бюджетів фінансовими ресурсами за рахунок місцевих податків і зборів у достатньому обсязі для вирішення проблем певної територіальної одиниці. Крім цього місцеве оподаткування справляє вплив на підприємницьку діяльність території, рівень розвитку місцевого господарства, якість та обсяг наданих послуг, що фінансуються за рахунок місцевих бюджетів тощо.

Останні роки місцеве оподаткування зазнало суттєвих змін, які були спрямовані на посилення його фіскальної ролі у формуванні фінансових ресурсів місцевих бюджетів. Для цього було скасовано низку податків і зборів, що втратили свою ефективність в умовах сучасного розвитку суспільства. Разом з тим до групи місцевих податків віднесли єдиний податок та запровадили податок на майно, в

складі якого по суті міститься три податки: плата за землю, транспортний податок та нещодавно запроваджений податок на майно, відмінне від земельної ділянки. До групи місцевих зборів відносяться збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір.

Необхідно зазначити, що на сьогоднішній день місцеві податки і збори становлять біля 25% у доходах місцевих бюджетів (без врахування трансфертів). Натомість до прийняття Податкового кодексу, яким було докорінно змінено місцеве оподаткування, місцеві податки і збори формували лише трохи більше одного відсотку доходів місцевих бюджетів.

Основну частку надходжень до місцевих бюджетів за рахунок місцевого оподаткування за результатами минулого року становлять податок на майно та єдиний податок – в межах 99% [1]. Причому єдиний податок займає 40,6% у надходженнях місцевих податків і зборів. Що стосується податку на майно, то в його складі провідне місце належить платі за землю, за рахунок якої в 2016 р. формувалось 55,2% надходжень місцевих податків і зборів. Завдяки податку на майно, відмінне від земельної